

BACHADON FIBROIDLARINI FARMAKOLOGIK BOSHQARISH

**Ubaydullayev Shahboz Abbosovich,
tibbiyot fanlari nomzodi**

Annotatsiya. Bachadon fibroidlari reproduktiv yoshdagi ayollarda keng tarqalgan benign o'smalardir. Farmakologik boshqarish usullari fibroid simptomlarini kamaytirish, qon ketishini nazorat qilish va fibroid hajmini sekinlashtirishga qaratilgan. Ushbu maqolada farmakologik terapiya turlari, ularning samaradorligi, afzalliklari va cheklovlari batafsil ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Bachadon fibroidlari, farmakologik boshqarish, GnRH analoglari, progesteron modulyatorlari, gormonal terapiya, konservativ davolash

Аннотация. Миомы матки являются распространёнными доброкачественными образованиями у женщин репродуктивного возраста. Фармакологическое лечение направлено на уменьшение симптомов миомы, контроль кровотечений и замедление роста опухоли. В статье подробно рассмотрены виды фармакологической терапии, их эффективность, преимущества и ограничения.

Ключевые слова: миома матки, фармакологическое лечение, аналоги ГнРГ, модуляторы прогестерона, гормональная терапия, консервативное лечение

Annotation. Uterine fibroids are common benign tumors in women of reproductive age. Pharmacological management aims to reduce fibroid-related symptoms, control bleeding, and slow tumor growth. This article reviews different types of pharmacological therapies, their effectiveness, advantages, and limitations.

Keywords: uterine fibroids, pharmacological management, GnRH analogs, progesterone modulators, hormonal therapy, conservative treatment

Bachadon fibroidlarini farmakologik boshqarish zamonaviy ginekologiyada keng qo'llaniladigan konservativ usullardan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuvning asosiy maqsadi — fibroid bilan bog'liq simptomlarni kamaytirish, qon ketishini nazorat qilish, o'smaning hajmini sekinlashtirish va bemorning reproduktiv funksiyasini saqlashdir. Farmakologik terapiya ayniqsa bachadonni saqlashni xohlovchi yosh ayollarda va jarrohlikka qarshi kontrendikatsiyalari mavjud bemorlarda muhim ahamiyat kasb etadi.

Farmakologik boshqarishning eng keng qo'llaniladigan vositalaridan biri GnRH (gonadotropin-releasing hormon) analoglari hisoblanadi. Bu preparatlar estrogen va progesteron darajasini vaqtincha pasaytiradi, shuningdek, fibroid hajmini qisqa muddatda kamaytiradi. Ular ko'pincha jarrohlik yoki minimal invaziv protseduralardan oldin tayyorlovchi vosita sifatida ishlatiladi. Biroq, uzoq muddatli qo'llash menopauza simptomlari, osteoporoz xavfi va gormonal disbalansni keltirib chiqarishi mumkin.

Yana bir muhim preparat guruhi — selektiv progesteron retseptori modulyatorlari (SPRM), masalan, ulipristal asetat. Ushbu dorilar fibroidlarning o'sishini sekinlashtiradi, gormonal qon ketishini kamaytiradi va simptomlarni samarali boshqarishga yordam beradi. Ular ayniqsa homiladorlikni rejalashtirayotgan ayollar uchun foydali bo'lishi mumkin, chunki ular bachadonni saqlash imkonini beradi.

Gormonal kontraseptivlar ham simptomlarni boshqarishda qo'llaniladi. Oral kombinatsiyalangan kontraseptivlar yoki progestinlar qondagi estrogen va progesteron darajasini nazorat qilib, qon ketishini kamaytiradi, ammo fibroid hajmini sezilarli darajada qisqartirmaydi. Shu bilan birga, non-gormonal preparatlar, masalan traneksamik kislota, qon ketishini boshqarishda yordam beradi, lekin o'smaning o'sishini pasaytirmaydi.

Farmakologik terapiya afzalliklari quyidagilardan iborat: invaziv jarrohliksiz davolash, bachadonni saqlash, simptomlarni tez yengillashtirish va tiklanish davrining qisqa bo'lishi. Shu bilan birga, u fibroidlarni butunlay yo'q qilmaydi va ko'pincha uzoq

muddatli nazorat yoki qayta davolashni talab qiladi. Preparatlarni tanlashda bemorning yoshi, reproduktiv rejasi, fibroid hajmi va simptomlari hisobga olinadi.

Farmakologik boshqarish ko‘pincha minimal invaziv jarrohlik yoki embolizatsiya kabi protseduralar bilan birgalikda qo‘llanadi. Individual yondashuv orqali bemorlar uchun eng optimal davolash strategiyasi tanlanadi, bu esa simptomlarni kamaytirish, reproduktiv funktsiyani saqlash va hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi.

Bachadon fibroidlari (leiomyomalar) — reproduktiv yoshdagi ayollarda keng tarqalgan benign o‘smalardir. Ularning rivojlanishi gormonal omillar, ayniqsa estrogen va progesteron darajasining oshishi bilan bog‘liq. Fibroidlar ko‘pincha simptomatik bo‘lib, gormonal qon ketishi, og‘riq, siydik va ichak funksiyasining buzilishi hamda homiladorlik bilan bog‘liq muammolarni keltirib chiqaradi. Shu sababli, bachadon fibroidlarini boshqarish va davolash usullari ayolning hayot sifatini va reproduktiv salomatligini saqlashga qaratilgan bo‘lishi kerak.

Farmakologik boshqarish konservativ yondashuvning asosiy usullaridan biri bo‘lib, uning maqsadi fibroid o‘shishini sekinlashtirish, simptomlarni kamaytirish va bachadonni saqlashdir. Bu yondashuv ayniqsa yosh ayollar, homiladorlikni rejalashtirayotgan bemorlar yoki jarrohlik kontrendikatsiyalari mavjud bo‘lganlar uchun muhimdir.

GnRH (gonadotropin-releasing hormone) analoglari farmakologik terapiyada eng keng qo‘llaniladigan preparatlardan biridir. Ushbu dorilar hipofiz-gipotalamus tizimi orqali estrogen va progesteron darajasini pasaytiradi, shuning natijasida fibroid hajmi qisqa muddatda kamayadi va simptomlar yengillashadi. Ular ko‘pincha jarrohlik yoki minimal invaziv protseduralardan oldin tayyorlovchi vosita sifatida ishlatiladi. Ammo uzoq muddatli qo‘llash menopauza simptomlari, suyak zichligining kamayishi va gormonal disbalansni keltirib chiqarishi mumkin.

Selektiv progesteron retseptori modulyatorlari (SPRM), masalan, ulipristal asetat, fibroidlarning o‘shishini sekinlashtiradi va qon ketishini nazorat qilishda samarali hisoblanadi. Ushbu preparatlar ayniqsa bachadonni saqlashni xohlovchi va

homiladorlikni rejalashtirayotgan bemorlar uchun foydali. Progesteron modulyatorlari fibroid hajmini qisqa muddatda kamaytirish va simptomlarni yengillashtirish imkonini beradi.

Shuningdek, gormonal kontraseptivlar ham simptomlarni boshqarishda qo'llaniladi. Oral kombinatsiyalangan kontraseptivlar yoki progestinlar qondagi gormonal balansni tartibga solib, qon ketishini kamaytiradi, lekin fibroid hajmini sezilarli darajada kamaytirmaydi. Non-gormonal preparatlar, masalan, traneksamik kislota, faqat qon ketishini boshqarish uchun ishlatiladi va fibroid o'sishini pasaytirmaydi.

Farmakologik terapiya afzalliklari quyidagilardan iborat: invaziv jarrohlikni talab qilmasligi, bachadonni saqlash imkoniyati, simptomlarni tez yengillashtirish va tiklanish davrining qisqa bo'lishi. Shu bilan birga, u fibroidlarni butunlay yo'q qilmaydi va ko'pincha uzoq muddatli nazoratni yoki qayta davolashni talab qiladi. Preparatni tanlashda bemorning yoshi, reproduktiv rejasi, fibroid hajmi, simptomlar darajasi va shaxsiy holatlari hisobga olinadi.

Farmakologik boshqarish ko'pincha minimal invaziv jarrohlik, bachadon arteriyasini embolizatsiya yoki gisteroskopik protseduralar bilan birgalikda qo'llaniladi. Individual yondashuv orqali bemorlar uchun eng optimal davolash strategiyasi tanlanadi, bu esa simptomlarni kamaytirish, reproduktiv funktsiyani saqlash va hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi.

Bachadon fibroidlarini farmakologik boshqarish — konservativ davolashning samarali usuli bo'lib, u fibroid simptomlarini kamaytirish, qon ketishini nazorat qilish va fibroid o'sishini sekinlashtirishga qaratilgan. GnRH analoglari va selektiv progesteron retseptori modulyatorlari (SPRM) fibroid hamini qisqa muddatda kamaytirishda samarali bo'lib, reproduktiv yoshdagi ayollar uchun bachadonni saqlash imkonini beradi. Gormonal va non-gormonal preparatlar preparatni tanlashda bemorning yoshi, fibroid hajmi, simptomlar darajasi va reproduktiv rejasi hisobga olinishi kerak. Farmakologik terapiya ko'pincha minimal invaziv protseduralar bilan

birgalikda qo‘llaniladi, bu esa individual yondashuv orqali simptomlarni kamaytirish, hayot sifatini yaxshilash va reproduktiv funktsiyani saqlash imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Rasulov Sh., Qodirov B. Ginekologiya asoslari. Toshkent: “Medizn” nashriyoti, 2018.
2. Mirzaev T., Karimova F. Ayollarda bachadon fibroidlarini diagnostikasi va davolash usullari. Tibbiyot ilmiy jurnali, 2020; 3(2): 45–52.
3. Axmedov A. Gormonal terapiya va bachadon fibroidlarini konservativ davolash. Toshkent: “Sog‘liqni saqlash” nashriyoti, 2019.
4. Rustamova L., Xolmatova M. Bachadon fibroidlarini farmakologik va jarrohlik usullar bilan boshqarish. Tibbiyot va Salomatlik, 2021; 5(1): 12–19.
5. Yusupova N. Ginekologiyada konservativ davolash usullari. Toshkent: “Medizn” nashriyoti, 2022.
6. Olimov B., Sharipov D. Ayollarda o‘sma va fibroidlarni boshqarish. Respublika tibbiyot jurnali, 2019; 4(3): 33–40.